

ЛІДЕРИ РИНКУ

2019

РЕЙТИНГ ЮРИДИЧНИХ
КОМПАНІЙ УКРАЇНИ

ВИБУДУВАТИ ВІДНОСИНИ ДОВІРИ З КЛІЄНТОМ МОЖНА ЛИШЕ ШЛЯХОМ «СКЛАДАННЯ ІСПИТУ»

*Чому практика кримінального права в нашій країні б'є всі рекорди конкурентності серед юридичних компаній, знає та пояснює в інтерв'ю для «Юридичної Газети» партнер ЮК EQUITY **В'ячеслав Краглевич**. За його словами, час трансформацій в країні завжди породжуватиме попит на «кримінальних» юристів. Також у розмові партнер EQUITY поділився своїми підходами до роботи з клієнтами, поглядами на одвічну проблему ототожнення адвокатів з їхніми підзахисними та надав оцінку новоствореним антикорупційним органам*

– В'ячеславе, розкажіть, наскільки затребуваною сьогодні є практика кримінального права в межах Вашої компанії та на ринку юридичних послуг загалом?

Практика кримінального права, напевно, завжди була однією з найбільш динамічних в Україні. Аналогічно я можу сказати про EQUITY – це одна з ключових практик нашої компанії. Зважаючи на той факт, що зараз настає час трансформацій (змінюється наше суспільство, змінюється влада), почалося перезавантаження судової гілки влади та правоохоронної системи. Це зумовило достатньо широкий спектр змін. На жаль, вже звичною для нашої країни є практика, коли кожна нова влада в усіх бідах держави звинувачує попередників та починає шукати винних. Саме ці «винні» мають проблеми із законом та звертаються за допомогою до багатьох представників юридичного ринку. Колишні міністри, їхні заступники, депутати зіштовхуються з проблемами із законом. Думаю, що наразі більшість юридичних компаній на нашому ринку захищають інтереси осіб, які в минулому були відомими та впливовими, а сьогодні вони стали клієнтами юридичних фірм у межах практики кримінального права та процесу.

– Як EQUITY наразі розвиває кримінальну практику, зважаючи на шалену конкуренцію? Чи є у Вашої експертизи певна «родзинка», тобто те, чого не мають інші юридичні фірми?

Щодо конкуренції, як правило, у нас це достатньо специфічна історія. Наша держава не є такою, в якій можна розвивати конкуренцію в класичному сенсі. У нас, як і раніше, найкраще працює «сарафанне радіо». Люди довіряють лише людям, своїм знайомим та інтуїції. Ніхто не йде на «вивіску», рекламу. Клієнти звертаються лише до того, кому довіряють. Що стосується родзинки, можу сказати одне – наша компанія може розпочати роботу з клієнтом на будь-якому етапі (як на стадії виникнення певної проблеми, так і на стадії, коли ситуація виглядає безвихідною). Нашій команді не страшно, якщо керівники чи власники бізнесу перебувають у СІЗО, а нам самостійно потрібно рятувати компанію та людей. Однак це тільки одна категорія клієнтів. Також є інша – клієнти, які приходять

із превентивними запитами (наприклад, хочуть унеможливити виникнення ризиків для свого бізнесу). Для таких ситуацій наша фірма також має інструменти та експертизу для захисту. Тобто наша компанія здатна «вилікувати» хворобу як у критичному стані, так і на етапі появи перших симптомів.

– В яких питаннях збільшилася кількість судових спорів?

Все, що пов'язано з кримінальним правом, надалі втілюється в адміністративні проблеми, проблеми з податковою, державною аудиторською службою, екологічними інспекціями тощо.

“ ІНКОЛИ МОЖНА ЗРОБИТИ КРОК НАЗАД, ЩОБ У МАЙБУТНЬОМУ ПРОЙТИ КІЛЬКА КРОКІВ УПЕРЕД

Однак першочерговою «ланкою» завжди є проблеми із законом, що пов'язані з веденням бізнесу. У нас по-іншому поки що не навчилися працювати. Зазвичай спочатку правоохоронці перевіряють бізнес. Коли розпочинається їхня робота, згодом долучаються всі інші контролюючі органи. Тому коли в бізнесі розпочинаються проблеми, їх потрібно вирішувати комплексно. Не лише у сфері кримінального права, але й в інших галузях.

– Хто є Вашими клієнтами та з якими проблемами вони найчастіше звертаються?

Наші клієнти – це представники українського бізнесу. Також ми отримуємо звернення від іноземців, адже у кожного з них виникають різноманітні правові питання. До нас надходять запити різного ступеня складності: від звичайного врегулювання особистих і побутових спорів до справ великих компаній, у яких виникають труднощі з правоохоронними та контролюючими органами, спори з контрагентами.

– Як побороти стереотипи щодо ототожнення адвокатів з їхніми клієнтами?

Зважаючи на практику, ототожнення адвоката з клієнтом існувало завжди, а спроби побороти це явище є марною справою. Така ситуація триватиме,

допоки у нас не запанує правова культура поведінки правоохоронців та осіб, які займають високі державні посади. «Скриня Пандори» вже була відкрита в нашій країні. Високопосадовців саджали до в'язниці за злочини, які не демонстрували їхню причетність до корупції. Можна навести яскраві приклади справ Юлії Тимошенко та Віталія Луценка. Незаконність їхнього арешту була підтверджена рішеннями ЄСПЛ.

Стосовно таких справ була започаткована невдала практика, яка спостерігається до сьогодні. Адвокати, які захищали інтереси таких клієнтів, зіштовхнулися з проблемами, що по-

чали лунати на їхню адресу. Варто згадати Сергія Власенка, який отримав чимало неприємностей, представляючи інтереси Юлії Тимошенко. Зважаючи на зазначене, можемо зробити висновок, що поки у нас не विकристалізується правова культура, робота в боротьбі щодо ототожнення клієнта з адвокатом буде марною.

– Чи доводилося Вам зіштовхуватися з такою проблемою?

Так, були такі ситуації. Коли ви заявляєте, що є представником інтересів певної впливової персони, ставлення до вас змінюється відповідно до сприйняття цієї особи та її «образу» суспільством. Як наслідок, ви відчуватимете на собі весь негатив справи клієнта.

– Чи комфортно Ви почувалися в таких ситуаціях?

Це наша робота. Ми знаємо, що будь-яка особа має право на адвоката. Ми виконуємо свою роботу.

– Як побудувати відносини довіри між юристом та його клієнтами саме в практиці кримінального права?

Вибудувати відносини довіри з клієнтом можна лише шляхом «складання іспиту». Довіра з'являється у про-

цесі роботи, коли клієнт бачить та розуміє, послугу якої якості йому надає юрист. Звісно, бувають випадки, коли ти можеш не виконати всі поставлені завдання. Також не завжди вдається бути переможцем. Однак якщо ти підходиш до справи системно, а клієнт бачить твою відданість справі, він завжди з тобою працюватиме, незалежно від того, отримує ви перемогу чи ні. До того ж перемагати потрібно не завжди. Інколи можна зробити крок назад, щоб у майбутньому пройти кілька кроків уперед. Головне – довіра!

Кримінальний процес – це складно. Трапляються різні ситуації. Наприклад, особа, яка ще вчора була народним депутатом, сьогодні вже перебуває в СІЗО. Ти приходиш до неї як єдине джерело інформації, яку вона може отримати. Якщо перебуваючи ззовні, така особа може розповісти своєму захиснику багато даних, то перебуваючи в чотирьох стінах, у неї зовсім інше світосприйняття, людина дуже змінюється.

“ НАША КОМПАНІЯ ЗДАТНА «ВИЛІКУВАТИ» ХВОРОБУ ЯК У КРИТИЧНОМУ СТАНІ, ТАК І НА ЕТАПІ ПОЯВИ ПЕРШИХ СИМПТОМІВ

– Як Ви оцінюєте останні законодавчі зміни, що стосуються ведення бізнесу?

Зміни оцінюю як негативні. Зважаючи на те, як вони втілюються, якість законів бажає кращого. Люди, які приймають нормативно-правові акти (навіть правники), зазвичай їх не читають. Ми дізнаємося про прийняття того чи іншого закону не з публічного обговорення, як це було раніше, а за фактом його публікації. Інколи відкриваєш законодавчу базу і читаєш, що набрала чинності певна норма закону, яка тобі дозволяє, наприклад, судитися не в першій інстанції, а лише в третій.

Незабаром наберуть чинності зміни, які обмежать можливість звернення до касаційного суду. Про них ніхто не говорив публічно. Вони вже завтра (запис інтерв'ю відбувся 07.02.2020 р. –

прим. ред.) набирають чинності, а про це ніхто не знає. Також спільнота не знає про те, що в кінці грудня Верховна Рада України прийняла закони, які внесли зміни в Кодекс щодо заборони виносити забезпечення позову. Раніше можна було винести забезпечення, зупинити тарифи, що виносили проти людей. Наразі це робити заборонено. Тобто зміни приймаються без попереднього обговорення, а людей просто ставлять перед фактом.

– Чи можна стверджувати, що за останні кілька років підходи в роботі правоохоронних органів зазнали позитивних змін?

У своїй роботі ми зіштовхуємося майже з усіма слідчими органами. Якщо той чи інший орган працює більш-менш стабільно в тому ж складі та зі своїм керівником, ми розуміємо, як з ним працювати. Проте, на жаль, наразі в цьому майже немає стабільності. Аналогічно, коли ми приходимо в НАБУ, то розуміємо, якою буде їхня поведінка з адвокатами та наши-

ми клієнтами. Однак якщо ми приходимо в ДБР (новостворений орган), то не розуміємо, як там працюють, яким буде характер розмови, говоритимуть всю правду чи частково. В роботі з Нацполіцією також все зрозуміло. Тобто суть полягає в тому, що якщо орган працює протягом певного періоду часу, то ми розуміємо специфіку роботи з ним, а якщо орган новий, то потрібно переформатовуватися.

– Загалом, що Ви можете сказати про роботу з новоствореними антикорупційними органами?

Це достатньо серйозні органи-практики. Настанови й технічні можливості для їх втілення вони отримують від наших міжнародних партнерів. Таких можливостей не має ні Національна поліція, ні ДБР. Ці органи мають більш-менш сильну позицію та не йдуть на відверте свавілля. Як прави-

ло, зараз більшість антикорупційних органів не йдуть на свавілля. Всі розуміють, що не вічні.

– Вже доброю традицією стали спроби кожної нової влади оновити судову систему та процесуальне законодавство. Спочатку всі були в очікуванні й лунали лише прогнози, проте робити глобальні висновки, напевно, ще зарано. Чи є у Вас певні проміжні враження від започаткованих змін?

Нещодавно Президент України зазначив, що потрібно знову перезавантажувати судову систему. Ми ще не встигли завершити попереднє перезавантаження, як вже мова йде про інше. Варто згадати рішення Шостого апеляційного адміністративного суду, яким переможцю тендеру заборонили передавати в концесію порт. Це рішення відкрито прокоментував Президент, зазначивши, що воно є незадовільним, тому систему потрібно перезавантажувати. Повноваження Президента України не охоплюють можливість такого відкритого коментування подібних судових рішень. Це є втручанням у систему влади. Оцінювати вже прийняте рішення може або суд, або вища інстанція. Зазначені висновки є неприпустимими. Проте, на жаль, вони лунають не вперше. Втручання однієї гілки влади у функціонування іншої є неправильним, оскільки у нас повинен бути правопорядок. Тільки тоді, коли посадові особи зможуть дотримуватися цього правопорядку, буде баланс. Сьогодні я не можу сказати, що баланс існує.

– На Вашу думку, яким чином можна підняти рівень довіри громадян до судової системи нашої країни?

По-перше, забезпечивши суддів гідною заробітною платою, умовами роботи та достатньою кількістю технічних працівників, ми зможемо підвищити довіру до судової системи. Дайте районному суду не 5, а 20 суддів. Тоді спори про поділ майна, розлучення, стягнення аліментів або інші розглядатимуться 2-3 місяці, а не кілька років. Якщо в одному суді лише 3-4 судді з повноваженнями, які паралельно працюють слідчими суддями та розглядають санкції – це нонсенс.

В'ячеслав Краглевич, партнер ЮК EQUITY

Судді також хворіють та мають певні сімейні обставини. До того ж вони повинні стежити за наявністю води, світла, належної охорони, паперу тощо. Тобто людина, яка має творити правосуддя, повинна бути і суддею, і завгоспом, і секретарем. Коли ми зможемо відійти від вищезгаданої згубної практики, тоді можна буде говорити про довіру до судової системи.

– Які відгуки лунають та якими є Ваші враження стосовно роботи новоствореного ВАКС?

Особисто я не працював з ВАКС. Проте у нас є колеги, які відвідують цей суд майже щодня. Кажуть, що він працює оперативно, клопотання розглядає швидко. Наскільки якісною є його робота – покаже час. Коли його рішення будуть ревізовані третьою інстанцією, зможемо говорити про певні проміжні висновки. Можливо, деякі справи дійдуть до ЄСПЛ, лише потім з впевненістю говоритимемо про якість рішень цього суду.

– Чи збільшиться цього року кількість роботи у кримінальних юристів?

Аналізуючи ситуацію, ми чітко бачимо, що роботи точно стане більше. Щодня відбуваються нові скандали, реєструються нові кримінальні провадження, виносяться підозри. Ми помічаємо, що нікуди не зникли методи, які застосовувала попередня влада, тобто певна «звичка» порушувати кримінальні справи для своїх попередників продовжується. Справ не стає менше, правоохоронних органів стає більше. Тому, думаю, роботи всім вистачить.

– Які цілі щодо розвитку кримінальної практики у Вашій компанії Ви поставили собі на 2020 рік?

Насамперед, не зменшувати обертів, яких ми набрали, у таких аспектах як клієнти та рейтинги. Також плануємо розвивати міжнародний напрямок роботи. Ми вже здійснили перші кроки до реалізації нашої мети та плануємо розвивати нові практики. Ми хочемо йти в напрямку захисту іноземних інвесторів як у відносинах, що існують в Україні, так і за кордоном.

– З якими проблемами сьогодні зіштовхуються іноземні інвестори в Україні?

Враховуючи низький рівень довіри до судової та правоохоронної систем, всі спори, що виникають стосовно активів на території України, переносяться в площину іноземних юрисдикцій. Для підготовки такої правової позиції запит клієнта спершу надходить до української юридичної фірми, викладається певна правова позиція. Потім іноземні юристи отримують інформацію для формування відповідної заяви до іноземного суду з метою захисту клієнта щодо відносин, які виникають в Україні. Також, навпаки, кейси щодо правовідносин, пов'язаних з Україною, лівова частка яких відбувалася на території іноземної держави. Існує достатньо багато запитів, які ми отримуємо від клієнтів щодо цієї категорії справ, саме тому ми плануємо займатися розвитком цього напрямку.

Розмову вела **Анна Трішичева**, журналіст, спеціально для «Юридичної Газети»